Об'єднання з Малайзією 1963 року

Dr Alexander Ressos, TEP
Attorney-at-Law (Switzerland and Germany),
Solicitor (England & Wales and Hong Kong)
Of Counsel, KGP Legal LLC
alexander.ressos@kgplegal.com.sg
www.ressos.com.sg

Від пропозиції Тунку до референдуму 1962 року

Вирішальний поштовх надійшов із Куала-Лумпура: 27 травня 1961 року прем'єр-міністр Малаї Тунку Абдул Рахман (Tunku Abdul Rahman) публічно запропонував тісніше об'єднання Малаї, Сінгапуру та британських територій на Борнео.[1] Раніше Тунку опирався злиттю із Сінгапуром, адже його численне китайське населення порушило б етнічний баланс Федерації. Включення територій Борнео знімало це побоювання. Перспектива лівого уряду в незалежному Сінгапурі тривожила його більше, ніж держава з китайською більшістю у складі федерації, керованої з Куала-Лумпура.

Пропозиція розколола Партію народної дії (PAP). Її ліве крило виступило проти об'єднання на запропонованих умовах і відкололося, утворивши партію Барісан Сосіаліс (Barisan Sosialis). Уряду довелося здобувати суспільне схвалення об'єднання

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

всупереч сильній опозиції. Він зробив це через референдум 1 вересня 1962 року, на якому пропонували три форми об'єднання, але не було варіанту проти об'єднання як такого. Варіант A надавав Сінгапуру автономію у сферах праці, освіти та інших погоджених питаннях і 15 місць у федеральній Палаті представників.[2]

Результат показує, наскільки такі цифри залежать від знаменника. Варіант A отримав 397 626 голосів, тобто 95,82 % дійсних голосів, але лише близько 71 % усіх поданих бюлетенів. Барісан Сосіаліс закликав своїх прихильників опускати порожні бюлетені, тож 144 077 бюлетенів, або 25,66 % загальної кількості, залишилися незаповненими. Уряд передбачив цю тактику і сформулював правила референдуму так, що порожні бюлетені зараховувалися на користь варіанту-лідера, тобто фактично варіанту A.[3]

Операція «Колдстор» і Угода про Малайзію

Перш ніж об'єднання могло відбутися, треба було розв'язати питання безпеки. 2 лютого 1963 року уряд Сінгапуру за підтримки федерального та британського урядів провів операцію «Колдстор» (Operation Coldstore). Тоді затримали 113 лівих лідерів, серед них Лім Чін Сіонга (Lim Chin Siong) з Барісан Сосіаліс.[4] В історіографії Сінгапуру ця операція досі викликає суперечки. Для цілей цієї книги досить зафіксувати, що вона усунула головну організовану опозицію об'єднанню ще до появи нової федерації.

Умови об'єднання погодили в Лондоні, де 9 липня 1963 року Сполучене Королівство, Федерація Малаї, Північне Борнео, Саравак і Сінгапур підписали Угоду про Малайзію (Malaysia Agreement). Згодом Лі Куан Ю (Lee Kuan Yew) описав останню ніч

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

переговорів. Підписання почалося за чверть до дванадцятої 8 липня і завершилося приблизно о 00:10 9 липня, бо Тунку вважав 8 липня сприятливим днем.[5]

Сінгапур проголосив незалежність від Британії 31 серпня 1963 року, за два тижні до появи нової федерації. Малайзію утворили 16 вересня 1963 року. На виборах до законодавчих зборів штату Сінгапур 21 вересня 1963 року, які відбулися лише через дев'ять днів після дня висування кандидатів, PAP здобула 37 із 51 місця з 46,93 % голосів, а Барісан Сосіаліс — 13 місць із 33,24 %.[6]

Фінансова угода

За словами Лі, фінансові умови об'єднання забрали два тижні переговорів, які «випробовували наші нерви». Їх закріпили в Додатку J до Угоди про Малайзію — угоді між урядами Малаї та Сінгапуру про спільний ринок і фінансові домовленості. Сутністю угоди був обмін. Сінгапур отримав малайзійський спільний ринок, закріплений у федеральній конституції. Натомість він сплачував частку своїх надходжень від загальнодержавних податків як внесок на федеральні послуги, замість щорічної фіксованої суми.[7]

Частку встановили на рівні 40 % загальнодержавних податків. Лі заявив Асамблеї, що це відповідає 37 % усіх доходів. В іншому місці тієї самої промови він сказав, що Сінгапур залишить собі 72–73 % своїх доходів, і не узгодив цю цифру з першою. За власними розрахунками Сінгапуру, вартість федеральних послуг становила лише 34,3 % загальнодержавних податків. Сінгапур погодився на вищу цифру як на поступку в обмін на конституційну гарантію спільного ринку, з умовою перегляду після 31 грудня 1964 року.[8] Пізніші описи часто неточно говорять

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

про 40 % доходів Сінгапуру. Різниця між загальнодержавними податками і всіма доходами важлива, бо доходи штату Сінгапур охоплювали й статті поза федеральною податковою базою.

Територіям Борнео надали позику на розвиток. Британська і малайська сторони спершу запропонували позику в 150 млн доларів без відсотків на десять років, яку Лі оцінив як еквівалент подарунка у 80 млн доларів. Остаточна домовленість передбачала 100 млн доларів без відсотків на п'ять років, причому робочу силу для профінансованих проєктів мав постачати Сінгапур. Вторинні джерела називають загальну суму позики в M$ 150 млн, частина якої була безвідсотковою, і розходяться щодо точних умов.[9]

Спільний ринок мали будувати поступово. Лі описав Асамблеї графік: п'ять років повного статусу вільного порту, поки Сінгапур індустріалізується товар за товаром, а потім сім років поступової гармонізації, «загалом 12 років». Мита мала гармонізувати федеральна Консультативна рада з тарифів (Tariff Advisory Board), статут якої не можна було змінити без згоди Сінгапуру. Торговельні палати схвалили цю домовленість, бо на перехідний період вона зберігала вільний порт для транзитної торгівлі.[10]

Два роки тертя

Спільний ринок так і не постав. Малайські бізнесові кола боялися, що нижчі витрати Сінгапуру та його статус вільного порту відтягнуть промисловість із півострова. Федеральні органи неохоче надавали сінгапурським проєктам статус піонерного підприємства (pioneer status) і схвалили лише дві з 69 заявок, поданих Радою економічного розвитку (EDB).[11] Статус

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

піонерного підприємства давав податкові канікули, тож відмови били просто по промисловій стратегії, якій мало служити об'єднання.

Внутрішні суперечки посилював зовнішній тиск. Індонезія під проводом Сукарно виступала проти утворення Малайзії і 21 вересня 1963 року розірвала дипломатичні й торговельні зв'язки з Малайзією та Сінгапуром. Торгівля Сінгапуру з Індонезією 1964 року скоротилася майже на 24 %, а бомби в місті вибухали вісімнадцять разів лише того року.[12] Вибух у будівлі MacDonald House на Орчард-роуд 10 березня 1965 року забрав життя трьох людей і поранив щонайменше 33. Для порту, транзитна торгівля якого з архіпелагом була одним із найдавніших джерел доходу, як показав розділ IV частини A, Конфронтація стала економічним ударом.[13]

Далі настав фіскальний конфлікт. Конфронтація обтяжувала федеральний бюджет, тож федеральний міністр фінансів Тан Сіу Сін (Tan Siew Sin) у листопаді 1964 року запропонував нові податки, щоб покрити дефіцит у M$ 543 млн. Коли PAP їх розкритикувала, він пригрозив підвищити внесок Сінгапуру з 40 до 60 % його доходів. Серед нових податків були податок на фонд оплати праці та податок з обороту, проти яких уряд Сінгапуру виступав «рішуче». 12 грудня 1964 року Малайзія також оголосила, що протягом двох років випустить власну валюту замість малайського долара. Це поставило питання, хто контролюватиме резерви, які забезпечували гроші Сінгапуру.[14]

Політичним питанням стала й банківська справа. Федеральний уряд наказав закрити сінгапурську філію Bank of China через підривну діяльність. Філія вціліла лише тому, що Сінгапур вийшов із федерації до того, як наказ набрав чинності.[15] У день відокремлення Лі дав зрозуміти, що його уряд дозволить Bank of

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

China працювати й далі «на старих умовах», із персоналом із громадян Сінгапуру і лише в торговельній сфері. Цей епізод передвістив принцип, який розвиває розділ II частини I: Сінгапур співпрацюватиме в банківській сфері з кожною країною, готовою торгувати, доки банківська справа не стане каналом підривної діяльності.[16]

Найглибшим був етнічний конфлікт. На федеральних виборах 1964 року PAP балотувалася в дев'яти округах і перемогла в одному. Лідери Об'єднаної малайської національної організації (UMNO) розцінили це як порушення домовленості, на якій трималося об'єднання. Расові заворушення спалахнули 21 липня 1964 року і знову 2 вересня 1964 року. Вони забрали відповідно 23 і 13 життів, кілька сотень людей дістали поранення, після чого по всьому острову запроваджували комендантську годину. Економічна шкода від заворушень була менш помітною, ніж людські втрати, але вони поставили під сумнів стабільність, якої інвестори очікували від розширеної федерації.[17]

Примітки

1. Wikipedia, "Self-governance of Singapore" (дата звернення: листопад 2026 р.): 27 травня 1961 р. Тунку Абдул Рахман "mooted the idea of Malaysia". ↩
2. Wikipedia, "1962 Singaporean integration referendum" (дата звернення: листопад 2026 р.): референдум 1 вересня 1962 р.; варіант A передбачав об'єднання з автономією у сферах праці, освіти та інших погоджених питаннях, автоматичне малайзійське громадянство для громадян Сінгапуру і 15 місць у Dewan Rakyat. ↩

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

3. Wikipedia, “1962 Singaporean integration referendum” (дата звернення: листопад 2026 р.): варіант A — 397 626 голосів (95,82 % дійсних голосів); порожні бюлетені — 144 077 (25,66 % загальної кількості); усього подано 561 559 голосів; зареєстрованих виборців — 619 867; Wikipedia, “Self-governance of Singapore” (дата звернення: листопад 2026 р.): варіант A отримав 70 % голосів, 26 % бюлетенів залишилися порожніми. Wikipedia, “1962 Singaporean integration referendum” (дата звернення: листопад 2026 р.): Барісан Сосіаліс закликав прихильників опускати порожні бюлетені, що PAP передбачила; за правилами референдуму порожні бюлетені зараховувалися на користь варіанту з найбільшою кількістю голосів, який стаття ототожнює з варіантом A. ↩

4. Wikipedia, “Singapore in Malaysia” (дата звернення: листопад 2026 р.): операція «Колдстор» 2 лютого 1963 р., затримано 113 лівих лідерів; Wikipedia, “1963 Singaporean general election” (дата звернення: листопад 2026 р.): затримання лідерів Барісан Сосіаліс, зокрема Lim Chin Siong, за підтримки федерального та британського урядів. ↩

5. Wikipedia, “Malaysia Agreement” (дата звернення: листопад 2026 р.): підписана 9 липня 1963 р. в Лондоні Федерацією Малаї, Північним Борнео, Сараваком, Сінгапуром і Сполученим Королівством; набула чинності 16 вересня 1963 р. Lee Kuan Yew, промова 30 липня 1963 р. (див. вище), с. 20: “the Tunku believed that 8th July was a lucky day by the stars”; “the signing began at quarter to twelve on the 8th of July. I think it ended about 12.10 in the morning of the 9th of July.” ↩

6. Wikipedia, “Singapore in Malaysia” (дата звернення: листопад 2026 р.): незалежність від Сполученого Королівства проголошено 31 серпня 1963 р.; Wikipedia, “Self-governance of Singapore” (дата звернення: листопад 2026 р.): проголошення 31 серпня 1963 р.,

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

главою держави став Yusof bin Ishak. Wikipedia, “1963 Singaporean general election” (дата звернення: листопад 2026 р.): вибори 21 вересня 1963 р.; PAP — 37 із 51 місця з 46,93 %, Барісан Сосіаліс — 13 місць із 33,24 %; Асамблею розпущено 3 вересня 1963 р., день висування кандидатів — 12 вересня 1963 р., голосування — через дев’ять днів. ↩

7. Wikipedia, “Malaysia Agreement” (дата звернення: листопад 2026 р.): Додаток J, “Agreement between the Governments of the Federation of Malaya and Singapore on common and financial arrangements”; Lee Kuan Yew, промова 30 липня 1963 р., с. 23: “the financial terms which for two weeks really occupied so much of our time and tested our nerves”. Lee Kuan Yew, промова 30 липня 1963 р., с. 2: лондонська угода 9 липня 1963 р. дала Сінгапуру “a Malaysian Common Market written into the Constitution in return for a percentage of Singapore’s revenue of national taxes instead of an annual lump sum as contribution for Federal services in Singapore”. ↩

8. Lee Kuan Yew, промова 30 липня 1963 р., с. 22–23 і 53: “We are giving 37 per cent of our total revenue, or 40 per cent of national taxes”; “We are going to keep 72 to 73 per cent of our revenue”; “34.3 per cent of national taxes or 23 per cent of total revenue”; “We have agreed to 40 per cent … because … Common Market was agreed to be in the Constitution”; перегляд після 31 грудня 1964 р. ↩

9. Lee Kuan Yew, промова 30 липня 1963 р., с. 29–30: британці та Федерація “suggested … a free loan of $150-million, free of interest for 10 years”, яку Лі оцінив у “$80-million”; остаточна домовленість — “$100-million, five years free of interest, labour from Singapore”. Wikipedia, “Singapore in Malaysia” (дата звернення: листопад 2026 р.): п’ятнадцятирічна позика в M$ 150 млн на розвиток Борнео, причому безвідсоткову частину по-різному описано в основному тексті (дві третини на п’ять років) і в примітці (M$ 100 млн); Сінгапур мав постачати 50 % робочої сили. ↩

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

10. Lee Kuan Yew, промова 30 липня 1963 р., с. 27: “Five years of complete free port status while we industrialise product by product. For the next seven years, we gradually harmonise … In other words, we have 12 years in all.” Lee Kuan Yew, промова 30 липня 1963 р., с. 45: “Common market and Tariff Board … The Constitution of this Tariff Board and rules cannot be altered without our concurrence”; Wikipedia, “Singapore in Malaysia” (дата звернення: листопад 2026 р.): мита “harmonised by Malaysia’s Tariff Advisory Board” відповідно до Додатка J. ↩

11. Wikipedia, “Singapore in Malaysia” (дата звернення: листопад 2026 р.): Малая побоювалася, що нижчі витрати на робочу силу і статус вільного порту Сінгапуру відтягнуть промисловість; схвалено лише “two of 69 EDB applications” на статус піонерного підприємства. ↩

12. Alvin Tan, “Konfrontasi: Singapore’s Experience of an Undeclared War”, *BiblioAsia*, т. 19, вип. 4, січень–березень 2024 р.: 21 вересня 1963 р. Індонезія у відповідь пішла на “severing its diplomatic and commercial ties with Malaysia and Singapore”; торгівля Сінгапуру з Індонезією “plunged by almost 24 percent in 1964”; “In 1964 alone, 18 explosions swept through Singapore”. ↩

13. Wikipedia, “MacDonald House bombing” (дата звернення: листопад 2026 р.): вибух 10 березня 1965 р.; дві жінки загинули на місці, водій помер 12 березня; “injuring at least 33 others”. Wikipedia, “Singapore in Malaysia” (дата звернення: листопад 2026 р.) називає двох загиблих і 33 поранених, враховуючи лише тих, хто загинув одразу. ↩

14. Wikipedia, “Singapore in Malaysia” (дата звернення: листопад 2026 р.): “controversial tax proposals” Тан Сіу Сіна в листопаді 1964 р. для покриття бюджетного дефіциту в M$ 543 млн, спричиненого Конфронтацією; “Tan threatened to increase Singapore’s revenue contribution to the Central Government from 40 to 60 per cent”, загрозу повторено в липні 1965 р. Lee Kuan Yew, стенограма

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

пресконференції в Broadcasting House, Сінгапур, 9 серпня 1965 р., Національний архів Сінгапуру, lky19650809b.pdf, с. 5: “the payroll and the turnover taxes were imposed by the then Central Government of Malaysia in December, in the last Budget. And we opposed it strenuously.” GIC, *Bold Vision*, розділ 2, “Second Separation” (boldvision.gic.com.sg, дата звернення: листопад 2026 р.): 12 грудня 1964 р. Малайзія оголосила, що випустить власну валюту “to replace the Malayan dollar in two years”. ↩

15. “China: The Two-Headed Bank”, *Time*, 22 жовтня 1965 р.: “Malaysia last year ordered the Chinese Communists to close their Singapore branch because of subversive activities”; “the branch was saved only when Singapore withdrew from the Malaysian Federation”. ↩

16. Lee Kuan Yew, пресконференція 9 серпня 1965 р., стенограма, с. 6: “I think we will allow the Bank of China to continue. But, on the old terms”, “using their Singapore staff, of Singapore citizens, who are known not to be security risks: no objection to trade”; с. 9: “China wants to trade with us, I mean we let the Bank of China go on.” ↩

17. Wikipedia, “Singapore in Malaysia” (дата звернення: листопад 2026 р.): на федеральних виборах 1964 р. PAP балотувалася в дев’яти округах і перемогла в одному. Wikipedia, “1964 race riots in Singapore” (дата звернення: листопад 2026 р.): заворушення 21 липня 1964 р. (23 загиблих, 454 поранених, комендантська година з 21 липня до 2 серпня) і 2 вересня 1964 р. (13 загиблих, 106 поранених, комендантська година з 4 до 11 вересня). ↩

Disclaimer

This article is provided for general information only. It is based on publicly available sources as at its date of publication. These sources have not been independently verified against licences, regulatory registers or the records of the entities concerned. It is not legal, tax, financial or investment advice.

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Nor is it a recommendation to invest in, transact with or use the services of any entity mentioned. Law and regulation change frequently, so the content may be incomplete or outdated. To the fullest extent permitted by law, Dr Alexander Ressos and the publisher of SingaporeIQ exclude all liability for loss or damage arising from the use of or reliance on this article. Readers should obtain advice on their specific circumstances before acting or refraining from action.

Names and trademarks of the entities discussed belong to their owners and are used for identification only. Their mention implies no endorsement, affiliation or allegation of wrongdoing. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. Corrections and updates: contact@ressos.com.

© 2026 Dr Alexander Ressos. This article may be quoted with attribution to SingaporeIQ (SingaporeIQ.com). Reproduction in full and any commercial use require prior written consent. The Legal Terms at https://singaporeiq.com/legal-terms apply.

Author contact: Dr Alexander Ressos, TEP · contact@ressos.com

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.